

Z kraju i z zagranicy

Materiały zamieszczone na stronach internetowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Sejmu RP, Państwowej Inspekcji Pracy oraz „Computerworld”.

1. Z kraju

1.1. Z myślą o studentach

ZUS zadeklarował przyjęcie ponad 1,4 tys. praktykantów w ramach współpracy z państwowymi wyższymi szkołami zawodowymi. List intencyjny w tej sprawie podpisali w lipcu: minister finansów Mateusz Morawiecki, minister nauki i szkolnictwa wyższego dr Jarosław Gowin oraz prezes ZUS prof. Gertruda Uścińska. Głównym celem podpisanego porozumienia jest podniesienie kompetencji studentów poprzez poszerzenie ich wiedzy na temat finansów publicznych, administracji oraz systemu ubezpieczeń społecznych. Dodatkowym celem jest zwiększenie elastyczności uczelni w zakresie tworzenia programów kształcenia oraz współpraca między instytucjami publicznymi, które w tym przypadku występują także w roli pracodawcy. Zgodnie z założeniami praktyki mają trwać sześć miesięcy, a biorący w nich udział studenci otrzymają wynagrodzenie. Pierwsi adepci rozpoczną praktyki już we wrześniu. Program praktyk zawodowych w Państwowych Wyższych Szkołach Zawodowych realizowany jest z programu Wiedza Edukacja Rozwój przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Projekt potrwa do stycznia 2019 r.

1.2. „Pracuję legalnie”

Pod takim hasłem ruszyła we wrześniu trzyletnia ogólnopolska kampania informacyjno-promocyjna skierowana do pracodawców i pracowników (także spoza UE ze szczególnym uwzględnieniem pracowników z Ukrainy). Celem kampanii jest podniesienie świadomości pracodawców i pracowników w zakresie zatrudniania zgodnie z przepisami oraz wskazanie konsekwencji nieprzestrzegania przepisów w tym zakresie (m.in. brak świadczeń w razie choroby, wypadku czy brak emerytury). Potrzebę realizacji kampanii uwidoczniły działania kontrolno-nadzorcze dotyczące legalności zatrudnienia, które prowadzi Państwowa Inspekcja Pracy (PIP). Okazuje się bowiem, że co ósma osoba, którą kontrolował PIP, pracowała bez umowy i ubezpieczenia, co obok niewypłaconych wynagrodzeń i wypadków związanych z pracą stanowi najistotniejszy problem polskiego rynku pracy. Organizatorem kampanii „Pracuję legalnie” jest PIP, a partnerem społecznym Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

1.3. ZUS „Liderem informatyki”

Podczas XXI gali konkursu „Lider informatyki” nagrodę specjalną otrzymał Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Uhonorowany został za 20 lat działania Kompleksowego Systemu Informatycznego (KSI) ZUS. To kolejna nagroda dla ZUS we wspomnianym konkursie. Pierwszą Zakład otrzymał w 2012 r. za projekt Platformy Usług Elektronicznych. Ideą konkursu jest promowanie najlepszych i najbardziej dojrzałych projektów informatycznych realizowanych przez działające w kraju firmy i jednostki publiczne. Biznesowa wartość

projektów dostarczanych przez ICT oraz innowacyjność to główne kryteria oceny projektów. Ponadto jury bierze pod uwagę rolę IT w budowaniu wartości przedsiębiorstwa, dojrzałość organizacyjną laureatów i wydajność procesów biznesowych, jak i ich wsparcie ze strony IT. KSI ZUS jest największym w kraju – i zaliczonym do dziesiątki największych na świecie – systemem informatycznym. Przez dwie dekady działalności KSI ani razu poważnie nie zawiódł, a rocznie przelicza 190 mld składek, czyli równowartość połowy budżetu kraju, i przetwarza 900 mln dokumentów. Konkurs „Lider informatyki” został objęty patronatem Ministerstwa Cyfryzacji i Ministerstwa Rozwoju.

1.4. Ponad 98 mln zł wraca do funduszu chorobowego

ZUS zgodnie z ustawowymi uprawnieniami i w trosce o publiczne środki finansowe przeprowadza kontrole zwolnień lekarskich w dwóch zakresach: prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wykorzystywania zwolnień lekarskich. W efekcie przeprowadzonych od stycznia do końca czerwca br. 265,2 tys. kontroli osób posiadających zaświadczenie o czasowej niezdolności do pracy wydanych zostało 10,6 tys. decyzji wstrzymujących dalszą wypłatę zasiłków chorobowych o wartości blisko 7 mln zł. W efekcie obniżenia podstawy wymiaru świadczenia chorobowego z powodu ustania ubezpieczenia obniżone zostały wypłaty dla 104,7 tys. osób w łącznej kwocie 89,3 mln zł. Z kolei z powodu niedostarczenia płatnikowi zaświadczenia lekarskiego w terminie, tj. w ciągu 7 dni od otrzymania, zmniejszono o 25% wypłacane świadczenia 35,9 tys. osób na łączną kwotę ponad 2,2 ml zł. Od stycznia do końca czerwca br. łączna kwota obniżonych i cofniętych świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia w razie choroby wyniosła blisko 98,4 mln zł.

1.5. Wyższa płaca minimalna

W myśl obowiązujących przepisów do 15 września każdego roku Rada Ministrów (RM) ma obowiązek przyjąć rozporządzenie w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej. Zgodnie z wydanym we wrześniu przez RM rozporządzeniem płaca minimalna w 2018 r. wyniesie 2100 zł, czyli o 100 zł więcej niż w 2017 r. Minimalne wynagrodzenie za pracę jest ustalonym najniższym wynagrodzeniem, jakie pracodawca musi wypłacić każdemu pracownikowi zatrudnionemu w pełnym miesięcznym wymiarze czasu pracy (niezależnie od posiadanych przez pracownika kwalifikacji, zaszeregowania osobistego, składników wynagrodzenia, systemu i rozkładu czasu pracy stosowanego u pracodawcy, jak i szczególnych warunków i właściwości pracy). Wzrost wynagrodzenia generuje też inne świadczenia (dodatek za pracę w porze nocnej, odprawa przy zwolnieniu grupowym, wynagrodzenie za czas przestoju, podstawa wymiaru zasiłku chorobowego i macierzyńskiego). Wypłacenie wynagrodzenia niższego niż ustalone przez RM stanowi naruszenie praw pracowniczych. Stawka godzinowa – zgodnie z przyjętym przez RM rozporządzeniem – w 2018 r. będzie wynosić 13,70 zł, czyli wzrośnie o 0,7 zł w stosunku do roku ubiegłego. Minimalną

stawkę godzinową stosuje się do określonych umów zlecenia (art. 734 Kodeksu cywilnego) oraz do umów o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu (art. 750 Kodeksu cywilnego). Minimalna stawka godzinowa podlega – podobnie jak wynagrodzenie za pracę – szczególnej ochronie. Zgodnie z przepisami projekt nowej regulacji przed wydaniem rozporządzenia przez RM został zaakceptowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

1.6. Bezrobocie wciąż spada

W lipcu stopa bezrobocia wyniosła 7,1%, w sierpniu 7,0%, a we wrześniu 6,9%. Liczba bezrobotnych w końcu lipca wyniosła 1,14 mln, w sierpniu 1 136,1 tys., a we wrześniu 1 117,4 tys. Tak niskiego bezrobocia jak w ostatnim miesiącu III kwartału 2017 r. nie odnotowano od 1991 r. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podsumowało także II kwartał 2017 r.: wartość współczynnika aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym w kraju wyniosła 76% i w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wzrosła o 1 p.p.; z kolei wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku produkcyjnym osiągnął 72,1% i wzrósł o 1,8 p.p. w stosunku do II kwartału 2016 r. Korzystną tendencją jest niższy udział osób bezrobotnych do 30 roku życia w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy (spadek o 71,3 tys. osób do poziomu 298,5 tys.). Niekorzystne zjawiska na polskim rynku pracy to m.in. znaczne zróżnicowanie terytorialne (różnica w stopie bezrobocia między skrajnymi województwami wyniosła w końcu sierpnia 7,9 p.p.: warmińsko-mazurskie 12% a wielkopolskie 4,1%), niekorzystna struktura bezrobocia (co drugi bezrobotny pozostaje bez pracy długotrwale, co trzeci nie posiada kwalifikacji zawodowych, a co piąty doświadczenia zawodowego) oraz wzrost udziału osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (z poziomu 27,7% w końcu sierpnia 2016 r. do poziomu 28,4% w końcu sierpnia br.). Przez osiem miesięcy 2017 r. pracodawcy zgłosili do urzędów pracy w kraju 1 158,5 tys. ofert pracy, z czego 26,7% stanowiły oferty pracy subsydiowanej. W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego zwiększyła się liczba zgłoszonych ofert pracy o 120,7 tys., czyli o 11,6%. Od stycznia do sierpnia z aktywnych programów rynku pracy skorzystało w kraju 335,3 tys. bezrobotnych.

1.7. Doradcy emerytalni

Od lipca br. w placówkach ZUS blisko 600 doradców emerytalnych rozpoczęło udzielanie informacji na temat możliwości przechodzenia na emeryturę w związku z wejściem w życie od 1 października ustawy przywracającej wiek emerytalny – 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Doradcy emerytalni informowali o warunkach przejścia na emeryturę i jej prognozowanej wysokości w razie przejścia przez ubezpieczonego na emeryturę w przywróconym wieku oraz gdy ubezpieczony pozostałby aktywny na rynku pracy przez kolejne miesiące lub lata. Skorzystanie z ustawy obniżającej wiek emerytalny jest bowiem przywilejem, a nie koniecznością, a im dłużej ubezpieczony będzie aktywny zawodowo, tym wyższe świadczenie emerytalne uzyska w przyszłości.

1.8. Preferencyjna składka przez 3 lata

We wrześniu do konsultacji społecznych został skierowany projekt Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zgodnie z którym okres preferencyjnego opłacania składek miał wynosić trzy – a nie jak dotychczas dwa – lata. Powodem zmian, jak podaje Ministerstwo, są wyniki badań wskazujące, że dla dalszej działalności firmy kluczowy jest trzeci rok. Nowelizacja ma na celu wzrost liczby zakładanych przedsiębiorstw oraz dłuższy czas ich funkcjonowania. Ministerstwo proponuje, aby podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w pierwszym i drugim roku prowadzenia działalności wynosiła 30% minimalnego wynagrodzenia, a w trzecim roku 60%. Dopiero po trzech latach prowadzący działalność zaczęliby opłacać składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości co najmniej 60% przeciętnego wynagrodzenia. Z preferencyjnych składek mogą skorzystać osoby podejmujące działalność po raz pierwszy lub po długiej przerwie. Zmiany miałyby wejść w życie 1 stycznia 2018 r. i dotyczyć osób, które dopiero po tym terminie podejmą działalność gospodarczą.

2. W Parlamencie Europejskim

2.1. Kara więzienia za nadużycia

Nadużycia finansowe (polegające głównie na fałszowaniu dokumentów oraz deklaracji) znacznie wpływają na uszczuplenie unijnego budżetu, co skutkuje zmniejszaniem wydatkami w państwach członkowskich. Stąd też Parlament Europejski przyjął wytyczne Rady Europy w sprawie dyrektywy wprowadzającej wspólną definicję przestępstw na szkodę interesów finansowych Unii Europejskiej. Nowe przepisy mają też pomóc w ściganiu oszustw związanych z udzielaniem zamówień publicznych Unii oraz w transgranicznych systemach podatku VAT. Zgodnie z przyjętą dyrektywą karana będzie korupcja aktywna, jak i pasywna. W przypadku szkód lub korzyści na kwotę co najmniej 100 tys. euro osobie fizycznej może grozić od 4 lat pozbawiania wolności.

3. W parlamentach Europy

3.1. Czechy: wyższe chorobowe

Na podpis prezydenta czeka uchwalony i zaakceptowany przez Senat poselski projekt nowelizacji ustawy o ubezpieczeniu socjalnym. Parlament proponuje, aby osoby chore i osoby przebywające na długoterminowym zwolnieniu lekarskim pobierały wyższe niż dotychczas zwolnienie chorobowe, czyli 66% pensji podstawowej (tj. o 6% więcej niż

dotychczas), a od 31 dnia choroby – 72%. Nowelizacja będzie skutkowała zwiększeniem wydatków na ten rodzaj ubezpieczenia o 2,7 mld koron.

3.2. Czechy: zmiany w zdrowotnym i chorobowym

Senat uchwalił nowelizację ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym wprowadzającą trzymiesięczny płatny urlop opiekuńczy dla osób zajmujących się ciężko chorymi krewnymi. Swój sprzeciw zgłosiła Izba Gospodarcza, zdaniem której nowelizacja uderzy w pracodawców, stanowiąc dla nich zbyt wielkie obciążenie, co docelowo może przełożyć się na zakłócenie cyklu produkcyjnego w zakładach.

Nowelizacja ma też wprowadzić zmiany w finansowaniu szczepień dzieci i seniorów – wydatki w tym zakresie miałyby pokryć powszechna ubezpieczalnia VZP. Ponadto planowane jest rozszerzenie uprawnień lekarzy pierwszego kontaktu i zakaz stosowania plomb amalgamatowych u dzieci i kobiet w ciąży. Projekt ustawy został przekazany do prezydenta do podpisu.

3.3. Węgry: pomoc rodzinom wielodzietnym

Parlamentarzyści zatwierdzili rządowy projekt regulacji kredytowych, w efekcie których częściową spłatę zobowiązań rodzin wielodzietnych ma wziąć na siebie budżet państwa. Z pomocy w wysokości 1 mln forintów spłaty długu z istniejącego kredytu mieszkaniowego będą mogły skorzystać rodziny, które zdecydują się na trzecie lub kolejne dziecko. Redukcja długu będzie obowiązywać od 12 tygodnia ciąży i miałyby wejść w życie 1 stycznia 2018 r., przy czym ani wiek, ani sytuacja finansowa pierwszej dwójki dzieci nie będzie miała znaczenia. Koszt przejęcia długów przez budżet państwa szacuje się na 17 mld forintów, a pomocą – przy założeniu narodzin 17 tys. dzieci – ma zostać objętych 214 tys. rodzin.

*dr Monika Bisek-Grąz
Naczelnik Wydziału Organizacji i Analiz
Oddział ZUS w Wałbrzychu*